

Forsamlingsbygging og kulturforskjeller

Av Jon Kvalbein. Kronikk i Dagen, 18. februar, 2008.

I en tid med lite vekkelse retter mange kirkeledere sine øyne mot menigheter som har opplevd sterk vekst. Ikke få har reist til USA for å lære av amerikanske storbymenigheter. Deres strategier og metoder er i større og mindre grad blitt overført også til Norge.

Nå er det ikke galt å hente inspirasjon utenfra. Den kristne tro er ikke oppfunnet her til lands. Kristendommen kom til Norge for 1000 år siden. Reformasjonen og pietismen preget norsk kirkeliv. Inspirasjon til å drive ytre misjon kom fra Tyskland og England. Rosenius og Læstadius utløste vekkellesliv fra øst. Norsk kristenliv er i stor grad en frukt av utenlandsk innflytelse.

Samtidig har norsk kristenliv fra Hans Nielsen Hauges tid hatt et særpreg. Statskirken gav rom for fri lekmannsforkynnelse og uavhengige organisasjoner for indre og ytre misjon. Dette lavkirkelige lekmannsarbeidet hadde åndelig basis i foreninger og forsamlinger utenom kirkehusene. I en tid da Den norske kirke er i indre læreoppløsning, er det viktig å bevare og styrke denne misjonsvirksomheten på bibelsk grunn. Når ledere i det frivillige lekmannsarbeidet henter impulser fra storbymenigheter i USA, bør de ikke svekke noe av det beste i vår åndelige arv.

Vekstmenigheter som forbilder

Amerikansk kirkeliv er mangfoldig. Her finnes kirker av alle slags konfesjoner, fra de mest konservative til de mest liberale. Den amerikanske kulturen dyrker det frie initiativ. Visjonære personer kan nå langt. Vi ser det i forretningslivet. En mann kan starte med to tomme hender og arbeide seg opp fra visergutt til sjef. Han kan ende opp med et internasjonalt konsern med filialer over hele verden.

Vi kan se noe liknende innenfor amerikansk kirkeliv. En pastor kan starte en ny menighet og oppleve kraftig vekst. Andre pastorer ønsker å oppleve noe liknende. De kommer på besøk, og metoder blir overført. Med tiden kan det bygges opp et nettverk av menigheter som sprer bøker og arrangerer konferanser, kurser og ledertrening over hele verden. Med disse vekstmenighetene som forbilder, spres en internasjonal tenkning om effektiv kirkevekst. Eksempler er Willow Creek Community Church i Chicago under ledelse av Bill Hybels og Saddleback Valley Community Church i California under ledelse av Rick Warren.

Virksomheten i Willow Creek har fått kritisk omtale fra mange hold. Nylig har Hybels også kommet med en selvkritisk analyse. Jeg vil konsentrere meg om Saddleback, som også har fått stor innflytelse i Norge. Rick Warren har undervist mer enn 400 000 kirkeledere i 162 land. Hans bøker er solgt i mange millioner eksemplarer. I tre artikler vil jeg analysere trekk ved Saddlebacks veksttenkning med utgangspunkt i Rick Warrens bok "Målrettet menighet" (2005). Boka inneholder en rekke gode råd for menighetsledere. I mine tre artikler vil jeg rette et kritisk søkelys mot fire saksområder: Den kulturbaserte målgruppetenkningen, pastorsentreringen, vekstmålingen og forkynnelsen.

Kulturbasert menighet

Rick Warren skriver: "En av hovedbarrierene mot menighetsvekst er "folkeblindhet" – det at man ikke er klar over sosiale og kulturelle forskjeller mellom folk." Å evangelisere uten å tenke på hvem man vil nå, sammenlikner Warren med å være jeger og skyte i blinde uten å sikte på noe.

Hans råd er: Før du starter en menighet, må du gjøre målrettede undersøkelser for å finne ut mest mulig om menneskene i området. Dernest bør du sette opp en profil av den typiske kirkefremmede som menigheten ønsker å nå – en enkel oppdiktet person. Saddleback vil nå Saddleback-Sam. Han er den typiske kirkefremmede mannen i området, ca 35-45 år, med universitetsutdannelse. Han er gift med Saddleback-Samantha, med to barn Steve og Sally. Sam liker jobben sin, er selvtilfreds og nyter

livet, er velstående, men har stor gjeld. Han prioriterer helse, liker pop og country, men er skeptisk til "organisert religion".

Warren fastslår at musikksmak skaper skiller. Det er ikke mulig å finne en musikkstil som alle er enige om. Derfor satset menigheten på "vår lyd", som ble definert som pop og rock. Dette førte til at man mistet mange potensielle medlemmer, men var samtidig en nøkkel til sterk vekst, ifølge Warren.

Gud skapte ett folk

Vekststrategien er: Møteform og forkynnelse skal skreddersys for en definert målgruppe. Dette er nøkkelen til suksess. Slik tenker også mange kristne mediefolk. Kristne blader og radioprogrammer må lages med en bestemt aldersgruppe og deres kultur i tankene. Problemet er: Ikke få mennesker kan på denne måten føle seg utenfor.

Bør ikke et kristent fellesskap sikte mot å inkludere alle? At barn og unge kan være tjent med møter som er spesielt tilrettelagt for dem, er sant nok. At man må ta hensyn til kulturforskjeller, vet enhver som har drevet misjon i en fremmed kultur. At det finnes betydelige forskjeller i vaner og smak mellom generasjoner og mellom befolkningsgrupper, er et faktum. Vaner og musikksmak varierer. Men betydningen av disse kulturforskjellene kan overdrives. Den sterke vekten Warren legger på kulturelle faktorer, bør utløse motforestillinger.

Kristus brøt skillelinjen mellom jøder og hedninger. Han skapte de to til et nytt menneske, da han forlikte dem begge med Gud. "Så er dere da ikke lenger fremmede og utlendinger, men dere er de helliges medborgere og Guds husfolk, bygd opp på apostlenes og profetenes grunnvoll, og hjørnesteinen er Kristus Jesus selv." (Ef 2). Guds folk er ett folk. Denne overbevisningen preget Paulus' misjonsstrategi i hans samtid som var like pluralistisk som vår.

Paulus opprettet menigheter der rikfolk og fattigfolk møttes. Noen var kyndige i gresk filosofi, noen drev handel, noen var husmødre, noen var slaver! Troen bandt dem sammen. De hadde én Herre, én tro, én dåp. De eide "Åndens enhet i fredens sambånd" (Ef 4:3f), som bant dem sammen på tvers av alle kulturforskjeller.

Evangeliet for alle

Skal vi formidle at evangeliet er for alle, bør enheten komme synlig til uttrykk i et fellesskap som er åpent for alle. En kristen forsamling bør ikke etableres under den forutsetning at den skal bestå av en bestemt type mennesker (eks. Saddleback-Sam). En slik ensretting av målgruppe er for det første bare mulig i storbyer. Dessuten vil målgruppen måtte endre seg etter som medlemmene blir eldre. Hva da med barn og barnebarn? En menighet som satser innenfor en snever kulturell ramme, kan tape det tverrkulturelle misjonsperspektivet som er karakteristisk for evangeliet. Skulle ikke mangfoldet i nådegaver, alder og erfaringer være en berikelse for en forsamling?

Warren er opptatt av at forkynnelsen i stor grad skal gripe tak i tilhørernes daglige behov og interesser. Da kan det være ønskelig med så lik kulturbakgrunn som mulig. Men det sentrale bibelske budskap er lite kulturavhengig. En enkel, sentral og bibelsk forkynnelse bør kunne treffe alle menneskers samvittighet og hjerte. For menneskets natur er den samme. Alle mennesker er skapt av Gud. Alle er falt i synd. Alle er tilbudt frelse ved den samme tro på Kristus. Alle kristne har det samme håp – uavhengig av tid, sted og kulturelle faktorer.

Å forsøke å skreddersy forkynnelse og metoder for å nå en bestemt sosiologisk og kulturell gruppe, kan på denne bakgrunn være en avsporing. Jo mer man legger vekt på kulturelle faktorer i evangeliseringen, jo mer underbygger man den forestilling at en kristen forsamling bør bestå av en bestemt type mennesker som trenger en spesiell form for forkynnelse. En slik tekning mangler bibelsk forbilde.